

Berki Antal r. ezredes: A szervezett bűnözés Magyarországon 2011.

*„A szervezett bűnözés nem más,
mint a társadalom ellen
folytatott gerillaháború.”
Lyndon B. Johnson*

Bevezetés

A XX. század egyik legnagyobb kriminológiai, kriminalisztikai kihívása volt a szervezett bűnözés megjelenése és térhódítása. Nincs ez másként a XXI. században sem, sőt!

A probléma megoldására könyvtárnyi elemzés, feldolgozás, esettanulmány készült, figyelembe véve a gyakorlati és elméleti szempontokat, tapasztalatokat egyaránt.

Nyilvánvaló tényként állapíthatjuk meg, hogy a szervezett bűnözés hatása az egyes országokban túlnőtt a bűnüldöző és rendészeti szervek által megoldandó feladatokon, nemzetbiztonsági, biztonságpolitikai kérdéssé is vált. A bűnözői csoportok fejlettségi szintjüktől függően globalizációs irányba mozdultak el, megjelentek a transznacionális és transzkontinentális szervezetek, melyek tevékenysége több földrészre is kiterjedt. Ennek eredményeként a bűnüldözés területén is szükségessé vált a nemzetközi összefogás megteremtése, jogi harmonizációs folyamatok megindításával, az információcsere lehetőségének megteremtésével, közös nyomozócsoportok felállításával.

Az Európai Unió tagországai kiemelt fontosságú feladatnak tekintik a szervezett bűnözés elleni harcot. Az EUROPOL által évente kiadott OCTA jelentés a tagállamok által megküldött információk alapján értékeli az Unió fenyegetettségét, rangsorolva a bűnszervezeteket a tekintetben, hogy milyen hatással vannak az adott térség kriminalisztikai, társadalmi, kulturális és gazdasági helyzetére. (*OCTA 2011.*)

Annak ellenére, hogy több évtizedes kutatómunka folyt, illetve jelenleg is folyik a szervezett bűnözői csoportok tudományos igényű leírására, alapvető fogalmak megítélésében is eltérések mutatkoznak a tagállamok között. Ennek köszönhetően Magyarország Unióra irányuló veszélyeztető megítélése az OCTA rangsorában megelőzi Olaszország, Litvánia, Lengyelország, Kína és Vietnam által kibocsátott bűnözői csoportokat. (*OCTA 2011.*)

Meggyőződésem, amíg nem születik minden tekintetben azonos szempontrendszer alapján készült felmérés a tagállamok bűnszervezeteinek működéséről, azok struktúrájáról, addig

alacsony határfokon fognak működni a kettő vagy többoldalú megelőzést, felderítést célzó megállapodások.

A legelső lépéseket valamennyi érintett országnak határain belül kell megtennie a bünszervezetek egzakt regisztrálásával azok működésének, kapcsolatrendszerének, felépítésének, a szűkebb és tágabb környezetre irányuló kriminális hatások empirikus alapú, tudományos igényű leírásával.

E dolgozat elkészítésekor nyilvánvaló volt számomra, hogy a felsorolt követelményeknek írásom nem tud teljes mértékben megfelelni. Mégis úgy gondolom, hogy a tényalapú adatokra építve gyakorlati és elméleti szakembereknek egyaránt jól használható képet tudok felmutatni a magyarországi szervezett bűnözés kialakulását elősegítő gazdasági, társadalmi folyamatokról, valamint a napjainkat jellemző helyzetről.

A szervezett bűnözés kialakulásának folyamata Magyarországon

Az alcímben szereplő szavak közül leginkább a folyamat szó jelentését szükséges vizsgálni. A szervezett bűnözés nem egyik pillanatról a másikra jelent meg hazánkban, hanem egyes bűnelkövetési technikák, elkövetői magatartások attitűdök, gazdasági, politikai környezet együttes hatására indult el az a folyamat, mely a nem hagyományos bűnözési struktúra kialakulásához vezetett.

Az átalakulást létrehozó hatásokat vizsgálva a bűnözésen belüli, valamint azon kívüli tényezők dominanciája volt megfigyelhető.

Belső hatások

- A bűncselekmény végrehajtása során az elkövetők tudatosan alkalmazzák a munkamegosztást. A már korábban kialakuló csoportokban az egyes feladatok végrehajtására specializálódnak a résztvevő személyek.
- Megváltozik a vezetővé válás rendszere. Az képes hatékonyan irányítani egy sorozat bűncselekményeket elkövető csoportot, aki rendelkezik olyan szellemi potenciállal, mely alkalmassá teszi őt arra, hogy az egyes speciális tevékenységeket összehangolja, meghatározza a csoport közvetlen céljait, kialakítsa a zsákmány elosztási rendszerét, szükség esetén hatalmi pozíciójánál fogva szankciókat alkalmazzon a tagokkal szemben. Ezáltal megszűnik „legerősebb a vezér” elv és helyébe „legokosabb a

vezér” lép. Egyfajta karizmatikus vezetés érvényesül, ahol a kontraszelekció – ellentétben jó néhány bűnüldöző szervezettel – még nyomokban sem lelhető fel.

- Sorozatjelleggel, közös bűncselekményeket elkövető személyek, már szociológiai, szociálpszichológiai és szervezetelméleti szempontok szerint is leírható informális csoporttá szerveződnek határozott csoportcélok megfogalmazásával, csoporton belüli érték és normarendszer kialakításával. Létrejön a kettő vagy több szintű struktúra, mely hierarchikus szintekre, alá- és fölérendeltségi viszonyokat kialakítva differenciálja a csoportot. *(Dános: 1996.)*
- A tervszerűen célirányos vezetésen, munkamegosztáson alapuló bűnelkövetés eredményeként jelentősen megnő a hatékonyság, mely a bűnös úton szerzett anyagi javak volumenét jelenti.

Külső tényezők

- A magyar társadalom az 1970-es évek elején pozitív vagyonosodási irányba mozdult el, jelentkezett az ún. gulyáskommunizmus jótékony hatása. A direkt gazdaságirányítási rendszer nyomán GDP növekedés is bekövetkezett, nőtt a lakossági fogyasztás volumene, javult az életminőség helyzete, melyet a második gazdaság kifejlődése tovább erősített. *(Valuch: 2001.)*
- A gazdasági környezet liberalizálódott a magántulajdon irányába. Ennek alapjául szolgáltak a gazdasági munkaközösségek létrehozását szolgáló, valamint a gazdálkodó szervek és gazdasági társaságok átalakulását lehetővé tevő intézkedések.
- Egyes elhibázott gazdaságpolitikai döntések számtalan kiskaput nyitottak a társadalmi vagyon újra felosztása során a bűnös úton szerzett vagyonok legális gazdaságba történő átmentéséhez, tőkésítéséhez, valamint lehetővé tették a polarizálódó alvilág egy szűkebb, szervezett rétegének az „olajbűnözésből” származó hiperprofit realizálását.

- A politikai gazdasági és társadalmi változások időleges anomias helyzetet teremtettek, melyek tovább erősítették az addigra már tökeerőssé váló bűnszervezetek stabilitását. *(Gönczöl: 1996.)*
- Az állami szervezetek kiváltképp a rendőrség képtelen volt felvenni a harcot az eddig ismeretlen bűnözési mód ellen, mivel a hagyományos bűnüldöző módszerek nem voltak alkalmasak a szervezett bűnözés működésének feltárásához és felszámolásához. Komoly gondot okozott a bűnüldöző szervekben kialakuló szakemberhiány. 1989-1990-ben soha nem látott mértékű elvándorlás indult meg a rendőrségtől. Az idősebb korosztály a nyugdíj irányába távozott, míg a fiatalabb, magasan képzett, nyelveket beszélőket a versenyszféra szippantotta fel.
- Számtalan problémát okozott az elégtelen jogi szabályozás, mivel a Btk-ba csak 1997-ben került beiktatásra a bűnszervezet fogalma (Btk 137.§ /8/ bekezdés). Addigra már jelentős számú bűnszervezet jött létre különböző szervezettségi fokokkal.

A szervezett bűnözés létrejöttét segítő belső és külső tényezők felsorolása messze nem teljes, hiszen nem szerepel a listán a határ megnyitásával járó, külföldről érkezett bűnözők beáramlása az országba, a kereskedelmi bankrendszer hiányának hatása, a társadalmi elit által közvetített magatartásminták, a valós munkanélküliség megjelenése, a negatív intragenerációs mobilitás jelentős emelkedése. Hosszan lehetne sorolni az összetevőket és magyarázni a bűnözésre gyakorolt hatásukat. Mindezek ellenére úgy gondolom, hogy az általam talán kicsit önkényesen felsorolt szempontok képesek megvilágítani azt a folyamatot, mely a magyarországi bűnszervezetek kialakulásához vezetett.

Bár a rendszerváltást követően ugrásszerű fejlődést mutattak a szervezett bűnözői csoportok, ennek ellenére fontos kijelenteni, hogy nem a rendszerváltozás termékei. Durkheim szerint minél fejlettebb egy társadalom, annál inkább kell számolni a bűnözés jelenlétével. *(Durkheim: 1978.)*

A szervezett bűnözés helyzete napjainkban

A bűnözést és annak alrendszerének tekinthető szervezett bűnözés determinálja az adott „gazdatársadalom” gazdasági, politikai, társadalmi fejlettségi szintje. Magyarország az elmúlt évtizedek során piactársadalomra alapuló kapitalista plurális demokráciát alakított ki annak számtalan előnyével, illetve hátrányával egyetemben. Ezeknek a változásoknak

szükségképpen velejárója volt a szervezett bűnözés strukturális átalakulása, ennek következtében a horizontális és vertikális hierarchiák kiépülése a legális gazdasági életbe történő erőteljes benyomulás a gazdasági és politikai elittel való kapcsolatkeresés.

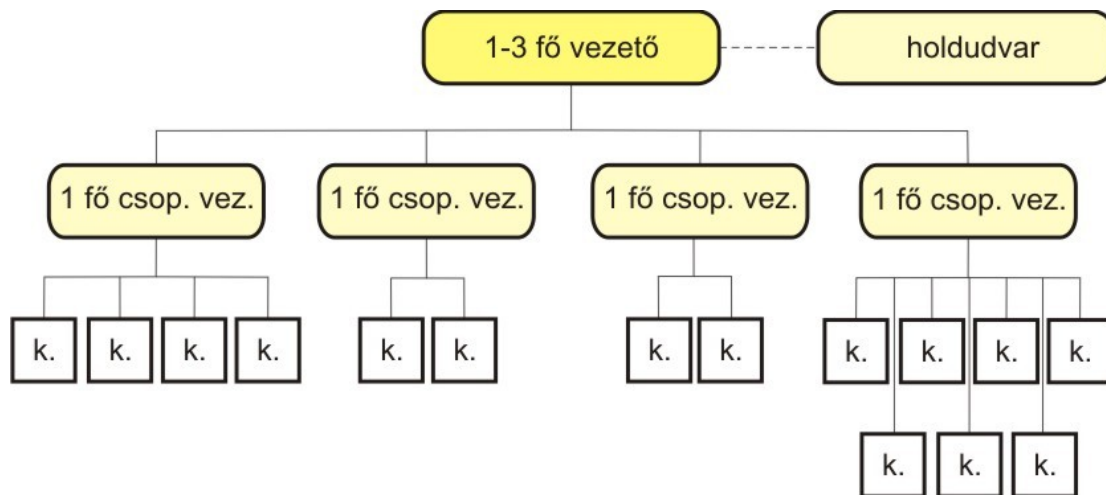
A bűnszervezetek fejlődésében kiemelkedő szerep jutott az ún. holdudvarok tevékenységének. A holdudvar olyan személyek köréből álló csoport, akik különféle szakterületek kiváló ismerői, mondhatni specialistái. Bár nem tekinthetők a bűnszervezet tagjainak, ennek ellenére jogi, gazdasági, logisztikai tudásukkal, politikai, önkormányzati, gazdaságirányítási és egyéb lobbista kapcsolataik révén nélkülözhetetlen szereplők a bűnszervezetek mellett. Nélkülük nem működne az illegális és e gyökerekből táplálkozó legális innováció.

Napjainkban már nem elegendő a szervezett bűnözést mint kriminológiai jelenséget vizsgálni, tisztázni kell a jelentését annak a fogalomrendszernek, mely egy szervezet kriminalitását interdiszciplináris módon írja le, hiszen a magas fokú szervezettséggel több szintű cizellált hierarchiával rendelkező bűnszervezetek inkább hasonlítanak egy legális gazdaságszervezeti formára, és úgy is működnek. Megtalálhatóak a funkcionális, divizionális, esetenként a konzern és holding-szervezetekre jellemző formák. *(Dobák: 2006.)*

Természetesen túlzás lenne azt állítani, hogy Magyarországon a legfejlettebb szervezeti formák jelenléte dominálna a szervezett bűnözésben. Ezt a tényt támasztja alá ha létszámuk alapján vizsgáljuk a regisztrált bűnszervezeteket.

	10 fő alatt	10-50 fő	51-100 fő	100 fő felett
2008	19	29	1	1
2009	27	19	4	3
2010	15	29	2	1

A táblázat adataiból jól kivehető, hogy hazánkban leggyakoribb létszám összetételű bűnözői csoport 10-50 fő között mozog. Szervezeti alapformáját tekintve a funkcionális szervezet jegyeit hordozza.

A csoporton belüli stratégiai döntéseket minden esetben az 1-3 főből álló vezetők hozzák meg, ezáltal biztosítva a teljes körű döntési centralizációt. Felelősek a csoportcélok kijelöléséért, a végrehajtás megszervezéséért, illetve a holdudvarral való kapcsolat fenntartásáért. E kapcsolat biztosítja a csoport gazdasági, jogi természetű problémáinak kezelését, illetve az innováció biztosítását.

A bűncselekmény elkövetéséből származó profit elosztása minden esetben a vezetők kompetenciája, ebből fakadóan e szűk körben realizálódik az extraprofit túlnyomó többsége.

A csoportvezetők személye biztosítja a közvetlen végrehajtás irányítását. Ők rendelkeznek azzal a humán erővel (katonákkal), akik a konkrét feladatot elvégzik. A bűnszervezetben belül az egyes csoportok önálló egységeket (sejteket) képeznek és esetenként földrajzilag is távol esnek a vezetőktől. E sejtek vagy csoportok bűnös tevékenysége nem minden esetben függ össze a szervezet főbb célkitűzéseivel, de azzal nem is ellentétes. Viszonylagos önállóságot élveznek, lehetőségük van „saját üzlet” lebonyolítására is. E sejtszerűen felépülő bűnszervezeteknél megfigyelhető időnként egyes sejtek kiszakadása és csatlakozása más bűnszervezethez.

A csoportvezetők közvetlen irányítása alá tartoznak a legalsó szinten elhelyezkedő katonák, akik személyükben a legkevésbé tartós elemek a szervezetnek. A leggyakrabban ezen a szinten figyelhető meg fluktuáció.

Míg a vezetők és a csoportvezetők anyagi jóléte biztosított, a katonáknál ez alig mondható el. Ingatlanokkal, nagyobb értékű tartós fogyasztási cikkekkel nem rendelkeznek, vagyonuk többnyire presztízs szimbólumok birtoklására korlátozódik, ujjnyi vastag aranylánc, 5-6 éves nagy teljesítményű gépkocsik formájában.

A 10-50 fő közötti bűnszervezetek legstabilabb részének a vezetők tekinthetők, hiszen a csoport elnevezés is innen származik, többnyire a legdominánsabb vezető vezetéknevét felhasználva. A csoportvezetők tekintetében már instabilabb a helyzet, mivel ahogy az már korábban említésre került előfordulnak a bűnszervezetből kiszakadó csoportok, melyek vezetőstől, katonástól más bűnszervezethez csatlakoznak, ritkábban önálló bűnszervezetté nővik ki magukat.

A 10 fő alatt működő bűnszervezetek szervezeti alapformája szintén funkcionálisként azonosítható, bár többnyire csak két szinttel rendelkeznek és a holdudvar jelenléte minimális vagy egyáltalán nincs. Az ilyen kis méretű csoportoknál problémát okoz annak eldöntése, hogy önálló szervezetről vagy nagyobb egység al csoportjáról beszélhetünk. Nehézség adódik abból is, hogy ezen csoportok önállóan követnek el kevésbé bonyolult bűncselekményeket, azonban érdekeik képviselője és pozícióik megtartása érdekében ad-hoc jelleggel vesznek részt nagyobb méretű bűnszervezetek által irányított akciókban.

A legnagyobb gazdasági károkat okozó és ezáltal társadalmi veszélyeket leginkább magában rejtő csoportosulások a 100 fő körüli vagy azt meghaladó bűnszervezetek. Bár számuk csekély, mégis, ha anyagi potenciáljukat vesszük alapul erősebbek a náluknál kisebb szervezetek összességénél. Működésüket vizsgálva itt jelenik meg a legfejlettebb szervezeti alapforma a divizionális szervezet vagy holdingok és konszernek. Érdekérvényesítő képességüket tekintve a legerősebbek. Ennek egyik oka a kiemelkedően erős holdudvar hatása. A legfejlettebb csoportoknál tapasztalható, hogy a holdudvar gazdasági és jogi részét képviselő szeletét elnyeli a bűnszervezet, egyfajta integráció érvényesül. Viszont a lobbisták száma megnövekszik, jelentőségük felértékelődik.

A nagy vállalati formát mutató bűnszervezetek működése során törvényszerűen megjelenik a nagytőke is akár lokális, vagy globális alapon.

A nagyarányú tőkekoncentráció mellett a legnagyobb veszélyt a közhatalomba, politikai szférába, igazságszolgáltatásba való behatolás jelenti. A szervezett bűnözés csúcsát jelenti ha egyes törvények, önkormányzati intézkedések, bírói ítéletek, vagy más peres ügyekben hozott döntések egy szűk bűnözői kör anyagi, hatalmi és egzisztenciális érdekeit szolgálják.

	Regisztrált bűnszervezetek	Megszűnt bűnszervezetek	Aktív bűnszervezetek
2008	50	13	37

2009	53	24	29
2010	47	5	42

Forrás: ORFK

Magyarországon 3 évet vizsgálva (2008-2010) a legnagyobb bűnszervezetek aránya (50 fő fölött) az összességhez képest mintegy 0,8%-ra tehető. Ebből az egyszerű számadatból is nyilvánvaló a veszély mértéke, megközelítőleg 1% jelentős fölénye a 99%-kal szemben. (ORFK 2008., 2009., 2010.)

A bűnszervezetek vezetői

Egy adott csoport céljaira, tevékenységére, hatékonyságára, személyi összetételére kizárólagos döntési helyzete van a bűnszervezet vezetőjének. Ebből következően az általa irányított alakulatban tükröződik a vezető szellemi potenciálja, személyiségjegyei.

A dolgozat elkészítése során 59 személyt, szervezett bűnözői csoport vezetőjét vizsgáltam néhány szociológiai változó mentén. Úgy gondolom, hogy a kiválasztott minta megfelel a reprezentativitás követelményeinek, hiszen megtalálható a Magyarországon regisztrált szerveződések vezetőinek mintegy 90%-a. Érdekességként említhető, hogy bár az összkép megítélésére nincs hatással, de mégis számolni kell a nőekkel, tekintettel arra, hogy két bűnszervezet vezetőjeként női vezető került azonosításra. (ORFK)

A kor összetétel alapján látható, hogy viszonylag magas az átlagéletkor 40,3 év. A legfiatalabb vizsgálat személy kora 26 év volt, míg a legidősebb vezető betöltötte a 60. életévét.

30 év alatt	31-40 év között	41-51 év között	51-61 év között	61 év fölött
3 fő	31 fő	18 fő	6 fő	1 fő

Forrás: ORFK

A bűnszervezetek vezetőinek derékhadát a 31-40 év közötti (52,5%) korosztály alkotja. Ez nem meglepő, hiszen ebben az életszakaszban a legaktívabb és leginkább tettekész az ember. Viszont azt is észre kell venni, hogy az 50 főt meghaladó létszámú bűnszervezetek vezetői többségükben a 40 év fölötti korosztályból kerülnek ki.

Amennyiben összevonjuk a 30 éves és 40 éves korosztályt még inkább nyilvánvalóvá lesz, hogy 30 év és 50 év között lévő bünszervezeti vezetők – az összesség 83%-a – jelentik számszerűen a legnagyobb sokaságot.

Szinte valamennyiükről elmondható, hogy ún. első generációs szervezett bűnözők, akik saját maguk alakították ki bűnözési struktúrájukat szervezeteikben. Ennek egyik igen kifejező mutatója a személyükhöz fűződő kriminalitás.

Az 59 főből összesen 5 személy ellen nem folyt, illetve nem folyik büntetőeljárás (0,8%). Ebből következik, hogy 54 vezető már gyanúsítottkénti minőségben volt büntetőeljárás szereplője. Jelenleg is eljárás folyik 48 személy ellen (81,3%), ebből 19 fő esetében (32,2%) 3 vagy azt meghaladó a folyamatban lévő eljárások száma. *(EGPR adattár)* Tovább gondolva ez igen lényeges adatnak tekinthető, mivel prognosztizálható, hogy az aktívan működő bünszervezetek egy jelentős hányadában vezetőváltásra kerülhet sor, abból kiindulva, hogy a három vagy annál több büntetőeljárás következményeként a bíróságok nagy valószínűséggel szabadságelvonással járó büntetést szabnak ki. Mivel a bünszervezet működésében meghatározott a vezető személye, így annak kivonása esetén arra lehet számítani, hogy a bűnöző csoport feloszlik, egy másik szervezet magába olvasztja az alcsoportjait, illetve megjelenik egy új vezető, aki átveszi az irányítást. Az csak a környezeti elemek, a bünszervezet kapcsolatrendszere, illetve a rendőrség reagáló képességén múlik, hogy mennyire lesz erőszakmentes vagy bandaháborútól terhes az átmenet.

A szervezett bűnözés ismérvszisztemének egyik hangsúlyos eleme a legális gazdaságba történő behatolásra való törekvés. Ezért igen lényeges mutató, hogy a bünszervezetek vezetői mely gazdasági szervezeti formákat preferálják.

A cégnyilvántartó adatai alapján a vizsgált vezetők közül az elmúlt néhány év során 38 személyt regisztrált az adattár ügyvezetői, tulajdonosi, vagy tagi minőségben gazdasági egységekben. A jelenleg is aktív céggel rendelkezők száma 32 fő (54,2%). 5, vagy annál több aktív céggel 7 fő rendelkezik (1,1%). A cégnyilvántartás 1 személy esetében regisztrált 25 gazdasági szervezetben való részvételt. *(Complex cégtár)*

A kép persze nem teljes, tekintettel arra, hogy a cégnyilvántartó rendszeréből nem lehet kimutatni a strómanok által üzemeltetett vállalatokat. Bár igen nehéz megbecsülni a valós adatokat, joggal gondolhatjuk, hogy az többszörösen meghaladja az itt ismertett számokat.

Alapvető szociológiai megállapítás, hogy az iskolai végzettség szignifikánsan meghatározza az egyén munkaerőpiaci lehetőségeit. Ez a törvényszerűség a szervezett bűnözés speciális működését tekintve korlátozottan, de mégis érvényesül.

Az iskolai végzettséget a bűnszervezeti vezetők vizsgálatának 59-es csoportjából 33 személy esetében sikerült megállapítani. Ezáltal némileg sérült a reprezentativitás, de úgy gondolom, hogy az alapvető következtetések levonására elegendő a minta, mely így is képes megmutatni azt a trendet, mely jellemzi a teljes egészet.

8 általános	Szaktanácsos	Középiskola	Felsőfokú
16 fő	11 fő	3 fő	3 fő

Forrás: Robotzsaru

Az adatokból jól látható, hogy a bűnöző csoportok vezetőinek döntő többsége szaktanácsos, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezik.

A közép- és felsőfokú végzettségűek száma azonosságot mutat, de ez vélhetően annak a torzulásnak tudható be, hogy nem teljes a vizsgálat sokaság. 100%-os feldolgozottság esetén feltételezhetjük, hogy számszerűségében alacsonyabb szintet képviselne az egyetem vagy főiskolát végzetek aránya a középfokú végzettséggel rendelkezőkhöz képest.

Nem szükséges jóstehetség ahhoz, hogy előre lássuk, az első generációs bűnszervezeti vezetőket követő második generáció az iskolai végzettséget tekintve a diplomával rendelkezők irányába fog elmozdulni. Ennek következtében azzal kell számolnunk, hogy diplomás, magas szakmai felkészültséggel rendelkező vezetők bűnelkövetési technikája kifinomultabbá válik, konspirációjuk jelentősen megnövekszik, bűnös tevékenységük beágyazottabbá válik a lokális vagy globális gazdasági életben.

A bűnszervezetek főbb tevékenységi területe

A különböző bűnözői csoportok tevékenységét áttekintve 15 olyan kategóriát észlelhetünk, ahol az elkövetés szintjén a szervezett bűnözés megjelent.

Bűnös tevékenység	Csoportok száma		
	2008	2009	2010
Kábítószer bűnözés	23	32	28
Bankok, magánvállalkozások elleni csalás	12	13	8
Közérdek, közintézmények elleni csalás (ÁFA)	12	15	8

Pénzhamisítás	2	3	3
Okirat hamisítás	19	16	20
Fegyveres rablás	3	5	2
Zsarolás	20	19	24
Gépjárműlopás, lopott járművel kereskedés	5	8	7
Lopás, orgazdaság	7	14	8
Illegális lőfegyver, robbanóanyag kereskedelem	5	7	6
Árucikk illegális előállítás, csempészete	4	7	8
Embercsempészet	10	7	15
Szexuális célú emberkereskedelem	5	6	8
Prostitúció	19	10	11
Pénzmosás	11	11	12

Forrás: ORFK

Külön figyelmet érdemel a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények alakulása, mivel a bűnszervezetek stabil résztvevői e deliktumnak.

Igen magas részvételi arányt láthatunk az erőszakos bűnelkövetések terén, mivel a zsarolás az egyik leginkább preferált cselekmények körébe tartozik az alacsony szinten szerveződött csoportoknál. A bűncselekmények listáját áttekintve látható, hogy a bűnszervezetek tevékenysége életünk szinte valamennyi szegmensébe behatol. Célpontjai vagyunk mind az erőszakos, mind az intellektuális bűnelkövetőknek, emellett milliárdos károk érik az államot a be nem folyt adók révén, illetve a szervezett bűnözés működési sajátosságaiából fakadó gazdasági verseny torzulásai miatt.

Befektetési és pénzmosási ágazatok

A közepesen vagy magasan szervezett bűnözői szervezet számára létkérdés a haszon befektetése, tőkésítése és tisztára mosása. Ennek színtere a nemzetgazdaság, ahol jól megkonstruált pénzügyi manőverekkel milliárdok tűntethetőek el, hogy később valamely legális vállalkozás során bukkanjanak fel ismét.

Befektetési ágazat	Csoportok száma		
	2008	2009	2010
Pénzmosásban érintett	11	10	12
Off-shore vállalatok	5	4	5
Biztonsági cégek	7	10	14
Kaszinók, szerencsejáték	6	9	6
Turizmus, szállodák, éttermek	6	7	4

Éjszakai klubok, szex ipar	11	8	9
Építési vállalatok	8	11	10
Szállítási vállalatok	4	3	5
Export-import kereskedelem	3	4	5
Ingatlanközvetítés	3	3	6
Ingyen üzlet	8	12	8
Autókereskedés, kölcsönzés	4	9	6
Kiskereskedelmi vállalkozások	6	6	5

Forrás: ORFK

A bűnszervezetek a leggyakoribb befektetési hajlandóságot a szolgáltató szektorban mutatják. Ennek fő oka lehet az ágazatra jellemző gyorsabb pénzmozgással járó pénzmosás realizálhatósága, kevésbé tőkeigényes befektetések megvalósulása. Fő érvként említhetjük a gazdasági szabályzók kijátszhatóságát.

A biztonsági cégekben való befektetés szintén kedvelt forma, mivel kiváló teret biztosít a bűnös úton szerzett javak tisztára mosására, valamint szinte tökéletes fedést és konspirációt tesz lehetővé a bűnös akciók lebonyolítására.

A legnagyobb részvétel az ingatlan és építőipar területén jelentkezik. Az építési vállalatok, az ingatlanközvetítés és az ingatlanüzlet kategóriákat igen jelentős mértékben preferálják a bűnszervezetek. Amellett, hogy befektetéseknek is kiváló a szektor teret ad újabb bűncselekmények elkövetésére, mint pl. az áfa csalás, banki csalás, magánszemélyek sérelmére elkövetett csalás.

Jogi háttér

Az eddig tárgyalt néhány szociálpszichológiai összetevőből szociológiai változóból, kriminalisztikai-kriminológia törvényszerűségéből is látszik mennyire összetett és bonyolult folyamatok hatására alakult ki és működik a szervezett bűnözés. A büntetőjog feladata, hogy az egyes emberi magatartásokat a társadalomra veszélyessége szerint megítélje. A jogalkotó feladata az is, hogy a bűnös magatartást definiálja, ezáltal megalkotva a jogszabály szövegét.

A bűnszervezet jogi szabályozását a Btk 137.§ /8/ bekezdése állapítja meg.

„Három vagy annál több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése”

Önmagában a törvényi szöveg nem ad teljes és egzakt meghatározást a szervezett bűnözésről, mint bűnös emberi magatartásról. E fogalombeli és értelmezési hiányosság számos esetben

jelenik meg bírósági tárgyalótermekben, leginkább a védelem javát szolgálva. Az Európai Unió szakértői csoportja (PC-S-CO) 11 pontból álló kritériumrendszert dolgozott ki, mely kötelező és esetleges szempontok meglétéhez kötötte a szervezett bűnözés megállapíthatóságát. (EUROPOL)

Kötelező elemek

- 1./ Három vagy több személy együttműködése
- 2./ Hosszú távú vagy meghatározatlan időre szóló együttműködés
- 3./ Súlyos bűncselekmények gyanúja vagy ezek elkövetése
- 4./ Anyagi haszonszerzés és/vagy hatalmi pozícióba kerülési cél

Esetleges kritériumok

- 1./ Minden egyes résztvevőnek meghatározott feladata vagy szerepe van
- 2./ Valamely belső fegyelmi vagy ellenőrzési forma használata
- 3./ Megfélemlítés céljából erőszak, vagy egyéb eszközök alkalmazása
- 4./ Befolyás kiterjesztése a politikusokra, médiára, közigazgatásra, rendészeti szervekre, az igazságszolgáltatásra, illetve a gazdasági élet szereplőire, korrupció, vagy bármely más módszer alkalmazásával
- 5./ Kereskedelmi vagy üzleti struktúrák felhasználása
- 6./ Részvétel pénzmosásban
- 7./ Nemzetközi szinten működés

A bűnszervezet meghatározásához az Unio ajánlása szerint a négy kötelező kritérium mellett további két esetleges kritérium jelenléte is szükséges. A felsorolt jellemzők szem előtt tartásával sokkal hatékonyabban és pontosabban azonosíthatóak az egyes bűnszervezetek, bár, mint a nevében is szereplő „ajánlás” szó miatt a magyar jogalkalmazókra nem hat kötelező érvénnyel.

Összefoglalás

Az előző oldalakon igyekeztem feltárni azokat a bűnözésen belüli, valamint külső környezeti tényezőket, melyek hatására Magyarországon megjelent, kifejlődött és helyzetét stabilizálta a szervezett bűnözés. Néhány évtized elegendő volt ahhoz, hogy a bűnszövetségben működő betörő bandából vállalati struktúrát mintázó 100 milliós bevételt realizáló bűnszervezet váljék.

Bármely szervezetségi fokú bűnöző csoportról beszélünk, biztosak lehetünk abban, hogy létével veszélyezteti a polgárok fizikai, anyagi és egzisztenciális biztonságát. Komoly rést üt az igazságszolgáltatáshoz és állami irányításhoz fűződő közbizalom terén. Nem kerülhetjük meg a kérdést, miért jött létre egyáltalán a szervezett bűnözés. Számos, a bűnözés okait kutató elmélet született az elmúlt század során. A szerzők az egyes tudományágakban való jártasságuktól függően biológiai, pszichológiai, szociológiai alapon kutatták a bűncselekmény elkövetésének okait, a bűnözővé válás lélektani folyamatait. Igazából egyetlen tudományág, illetve elmélet sem tudott teljes körű, kizárólagos magyarázatot adni a bűnözésre, mint jelenségre, de valamennyi eltérő alapú elmélet segítette, hogy észrevegyük a bűnözés egy olyan társadalmi tömegjelenség, mely indikátorként működik, attól függően, hogy az adott társadalom működése mennyire harmonikus. Diszfunkciók, alrendszerek közötti feszültség, igazságtalan elosztási rendszerek alkalmazásával a bűnözés volumene növekedésnek indul. Törvényszerűen következik e folyamatból, hogy a társadalom fejlődésével a bűnelkövetési technikák is együtt fejlődnek, ezzel létrehozva a szervezett bűnözést.

A dolgozat első két mondata úgy hangzott, hogy „A XX. század egyik legnagyobb kriminológiai, kriminalisztikai kihívása volt a szervezett bűnözés megjelenése és térhódítása. Nincs ez másként a XXI. században sem, sőt!”

Ezen állításomat továbbra is fenntartom.

Felhasznált irodalom

Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévai Miklós: (1996.) Kriminológiai ismeretek bűnözés bűnözéskontroll

Corvina Kiadó Budapest

Gönczöl Katalin: A bűnözés társadalmi reprodukciója Magyarországon a kilencvenes években

Gönczöl Katalin - Kerezsi Klára - Korinek László - Lévai Miklós: (2006.) Kriminológia-szakkriminológia

Korinek László: XX. század kriminológiai elméletei

Csepeli György: (1997.) Szociálpszichológia

Osiris

Durckheim É.: (1978.) A társadalmi tények magyarázatához

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest

Merton R. K.: (1980.) Társadalomelmélet és társadalmi struktúra

Gondolat Kiadó Budapest

Dobák Miklós: (2006.) Szervezeti formák és vezetés

Akadémia Kiadó

F. Adler - G.Mueller – W. Laufer: (2005.) Kriminológia

Osiris

Valluch Tibor: (2001.) Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében

Osiris

EUROPOL-OCTA (Organised Crime Threat Assessment) - ORFK 27-30/31/2009. tük
jelentés a szervezett bűnözés magyarországi helyzetéről

ORFK 27-30/47-22/2010. tük a szervezett bűnözés magyarországi helyzete a rendőrség
bűnügyi szerveinek 2009. évi adatai alapján

ORFK 27-160/18/2011. tük. A szervezett bűnözés magyarországi helyzete a rendőrség
bűnügyi szerveinek 2010. évi adatai alapján

Robotzsaru-NEO Integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszer

EGPR adattár (Egységes gépi prioláló rendszer)

<http://complex.police.hu/cr/sf/startfrnp.html> 2011. október 20-i állapot Complex Kiadó Kft
Budapest

28/1981. (IX.9.) MT rendelet

1989. évi XIII. törvény